

Hannen eller Hunnen snupede i Farten, bar bort i Næbbet og lod dumpe i passende Afstand fra Reden.

Samme Dag opdagede vi, at der laa en usædvanlig stor, hvid „Klat“ paa Redekanten. Det viste sig at være et Æg, der ikke var udruget. Det var nok Meningen, at det skulde have været kastet „udenbords“, men det var altsaa blevet hængende paa Redekanten. Det lykkedes mig at faa fat i det. Det er hvidt eller bleggrønt med brunlige Pletter og Streger omkring den butte Ende.

Der havde været fire Æg ialt, og der var altsaa kun tre Unger. Da disse var fjorten Dage gamle, den 25. Juni, vovede de sig ud paa Grenene omkring Reden. Her sad de adstadigt paa Rad og lod sig made, stadig uden at sige et Muk.

Dagen efter var vi saa ubetænksomme at sætte Radioen ud paa Verandaen og lade Døren staa aaben. Det blev den tavse Familie for meget. Hele Flokken forsvandt ad Skoven til for aldrig mere at vise sig. Yngler Dompapperne to Gange i Løbet af Sommeren, maa dette Par have fundet sig en ny Redeplads til det andet Kuld. — Sandsynligvis udruger andre Dompapper heller ikke to Kuld i den samme Rede.

Danske Svaners Størrelsesforhold, belyst gennem Knoglemaalene

med Bemærkninger om Svanerne og
den haarde Vinter 1940.

Af CARL STRØMBERG.

Mange af vore Vinterfugle led stærkt under den haarde Vinter i Maanederne Januar—April 1940, ikke mindst gjaldt det de Svømmefugle, der fra Naturens Side er henvist til at ernære sig paa Fladvandet langs Kysterne, som f. Eks. Svanerne, og det gik da ogsaa haardt ud over disse store Fugle.

Allerede i Februar, da jeg gik de første Ture ud over den vidtstrakte faste Is syd for Amager og ind mod Kalvebod Strand, fandtes Svaner i større eller mindre Flokke, saavel Knobsvaner (*Cygnus olor*) som Sangsvaner (*Cygnus cygnus*), liggende rundt om paa Isen, og det var da tydeligt, at Fuglene allerede paa

dette Tidspunkt var noget udmattede, idet det lod sig gøre at komme dem paa ret nært Hold, inden de lettede; forholdvis faa Exkrementhobe laa tilbage efter dem paa Isen, og enkelte afmagrede døde Svaner fandtes.

Senere blev det rent galt. En Del af Sangsvanerne syntes at være trukket bort, medens de endnu havde Kræfter dertil, mens Knopsvanerne stadig i lige stort Antal fandtes liggende flokvis sovende paa Isen med Hovederne under Vingerne. Man kunde gaa dem nær indtil ca. 20—25 m, før disse ellers saa aarvaagne Fugle rejste Hovederne, og selv om man fortsatte hen mod dem, lagde de atter Hovederne under Vingerne. Først naar man var 8—10 m fra dem, rejste de sig for Alvor, hvorefter de lettede, løbende et langt Stykke hen over Isen. I de fleste Tilfælde fandtes nu ikke mere Exkrementer tilbage efter dem, og de Svaner, der fandtes døde, viste sig ved Obduktion ganske kakektiske, med tomme Tarme, slatten blegt Kød og alle Fedtdepoter opbrugte.

Hvad disse Fugle har maattet døje, viste bedst en gammel Knopsvanehun fundet forholdsvi frisk død saa sent som d. 4. Maj. Denne Hun havde en overordentlig stærkt udtalt Betændelse i Taaleddene paa begge Fødder med Opbrud til Overfladen, saa at man kunde kigge lige ind i flere af Leddene, desuden svære Forfrysninger med lokal Vævsdød af Føddernes Hud og noget afslidte Kløer. Disse svære Beskadigelser har utvivlsomt forhindret denne Fugl i at bruge Fødderne til Gang og Svømning, og Kulden og Udmattelsen har saaledes i sidste Omgang faaet Bugt med denne Fugl paa et Tidspunkt, da Foraarets Komme har været en Velsignelse for de udmattede Fugle. Forøvrigt havde denne Fugl et Hagl siddende i det ene Ravne-næbsben (gl. Skudskaar), hvilket viser, at det ikke er første Gang, at denne Fugl har været ude for dramatiske Begivenheder.

Adskillige afkræftede Svaner blev af Folk bragt i Hus og plejet Vinteren over; saaledes saa jeg to blive sat ud i Begyndelsen af Maj. De var da tilsyneladende i god Foderstand og havde aabenbart mistet deres Skyhed for Mennesker; i hvert Fald kunde man gaa tæt hen til dem, uden at de viste syndelig Tegn paa Frygt. Ved Slusen i Københavns Sydhavn, hvor der hele Vinteren var lidt aabent Vand, holdt flere Svaner til, og mange Mennesker fodrede her daglig Fuglene.

Efter Isens Opbrud og efter at vi i et Par Dage havde haft stærk østlig Vind, kastedes mange døde Svaner ind paa Kyststrækningen fra København og sydefter langs Hvidovre, Avedøre, Vallensbæk, Hundige, Greve og Solrød Strand, og ialt fandtes under hele Perioden paa Strækningen fra Dragør syd om Amager ind til Sydhavnen og derfra sydpaa langs Sjællands Kyst til Solrød Strand 35 døde Svaner, deraf 7 Sangsvaner og 28 Knobsvaner. En Del Materiale indsamledes, og derfra stammer de i Tabel I givne Maal.

Naar Maalene ikke i alle Tilfælde er fuldstændige, skyldes det forskellige Omstændigheder, bl. a. i mange Tilfælde det Forhold, at adskillige Fugle fandtes mere eller mindre defekte (afskaaret Hoved, knust Hoved, knust Brystben o. s. v.) samt endvidere, at min Tid ikke har tilladt mig at medtage alt Materiale til Præparering. De ikke kønsbestemte Svaner er ikke fundet af mig selv, og Finderen har ikke kunnet opgive Kønnen sikkert. Maalene er i mm.

Tabel I.

Maal af Svaner fundne døde i Foraaret 1940.

Svaner kønsbestemte ved Undersøgelse af Kønsorganerne:										
	Kraniets Total længde	Næb, Spids til Pande	Næb, Spids til Mundvig	Næb bredde	Overarms- knogle	Brystbens Bredde	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
Cygnus cygnus:										
♂♂ ad. helt udfarvede, vel over 2 Aar gl.:										
Hundige $\frac{28}{4}$ 40	176		97	33,3	272	81,2	115	150	140	118
do. $\frac{28}{4}$ 40					281,5	74,2	110	142	134	115
Sydhavnen Februar 40...							127	160	156	132
♀♀ juv. helt blaagraa, juvenile Ovarier og Æg- ledere, i 1ste Aar:										
Vallensbæk $\frac{21}{4}$ 40	167	85	92	31,3		73,6				
Sydhavnen Februar 40...							109	137	132	111
Cygnus olor:										
♂♂ ad. helt udfarvede, vel over 2 Aar gl.:										
Greve $\frac{2}{5}$ 40	178			32,5	307	90	112	156	150	126
do. $\frac{2}{5}$ 40	184,2	86	103,5	35	314	94	117	165	161	133
Dragør $\frac{25}{2}$ 40	179	82	102,4	36			110	157	149	124
Hvidovre $\frac{4}{5}$ 40	176	84	97		310	94	118	175,5	161	138

	Kraniets Totaltlængde	Næb, Spids til Pande	Næb, Spids til Mundvig	Næbbredde	Overarms- knogle	Brystbens Bredde	Mellemfod	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa
♂♂ vix ad. overvejende hvide med enkelte graa- brune Fjer, i 2det Aar:										
Aflandshage $10\frac{10}{3}$ 40	175	83	101,9	34,3		91,5	114	157	151	125
Dragør $30\frac{30}{3}$ 40	171,5	76,4	97	34,2						
♂♂ juv. helt graabrune, i 1ste Aar:										
Greve $2\frac{2}{5}$ 40	175	80,3	100		291	90,5	113	151	147	123
Hundige $28\frac{28}{4}$ 40	173			31,5	301,5	86,5	112	160	154,5	129,5
Vallensbæk $21\frac{21}{4}$ 40	167,5	78,8	95,6	32		83,8				
Aflandshage $24\frac{24}{3}$ 40	176	83,9	101	30,5		94,4	114	145	144	118
♀♀ ad. helt udfarvede, stort Ovarium, bred Ægleder, over 2 Aar gl.:										
Vallensbæk $21\frac{21}{4}$ 40	163,4	77,3	93,6	32,4						
Greve $2\frac{2}{5}$ 40	152	67,6	86,7		244	76	97	131	126	108
Hvidovre $4\frac{4}{5}$ 40		77,5	98,1	33	280	83	107	150	137	117
do. $4\frac{4}{5}$ 40					287	85,5				
♀♀ juv. helt graabrune, juvenile Ovarier og Æg- ledere, i 1ste Aar:										
Aflandshage $9\frac{9}{3}$ 40	159	72,8	90,5	28,3		85,5	103	142	136	115
Avedøre $21\frac{21}{4}$ 40	163,2			31,9						
Sydhavnen Februar 40...	166,5	77,6	96,2	30,1			105	141	138	115,5

Ikke kønsbestemte Svaner:

Cygnus cygnus:										
1 helt udfarvet Fugl (ad.)										
Solrød $13\frac{13}{5}$ 40					266	71,5				
Cygnus olor:										
3 helt udfarvede Fugle (ad.)										
Hvidovre $4\frac{4}{5}$ 40	171	78,8	97	31			103	143,5	144	119
Solrød $13\frac{13}{5}$ 40	181,5	83,2			306	94	112	165	127	155
Hundige $28\frac{28}{4}$ 40					274,5	81,6	105	152,5	147	118
3 overvejende hvide Fugle, enkelte juvenile graabrune Fjer (vix ad.):										
Solrød $13\frac{13}{5}$ 40	166	77,2	95,4	32,4						
Amager Maj 40	168,2	78	96,3	32,2						
do. $2\frac{2}{5}$	173,3	78,5	99	34			108	152	142	122
3 helt graabrune Fugle (juv.)										
Solrød $13\frac{13}{5}$ 40					316	95	111	157	152	128
do. $13\frac{13}{5}$ 40					312		118	166	162,5	132
Hvidovre $4\frac{4}{5}$ 40	166	77	93,5		270	83,5				

De opgivne Maal paa Kranier og Næb er taget paa Kranier med paasiddende Næbkapsler og Næbnegl. Brystbenets Bredde

er maalt lidt bag Midten, nærmere betegnet imellem de to fremspringende Punkter for Tilhæftningen af 3die og 4de sidste ægte Ribben. Naar Brystbenets Længdemaal ikke er taget, skyldes det følgende Forhold: Udformningen af Svanebrystbenets Bagkant er yderst individuelt varierende, det har altid bagtil i Midten en bred tungeformet Forlængelse samt paa hver Side en lang smal vingeformet Forlængelse (*processus lateralis posterior*), men disse Forlængelser er meget forskelligt udformet hos de enkelte Individier, i nogle Tilfælde er de ganske korte, i andre meget lange, i nogle Tilfælde ender Sideforlængelserne bagtil simpelt afrundede, i andre ender de med en større eller mindre pladeformet Udvidelse. Disse Variationer synes ganske uafhængige af Køn og Alder, og om man tager Længdemaalene, vil man i nogle Tilfælde knmme ud for, at et stort Brystben (d. v. s. stort ifølge sit Flademaal) vil give et relativt lille Længdemaal, mens omvendt et lille Brystben (stadig ifølge Flademaal) kan give et relativt stort Længdemaal, alt afhængig af mere eller mindre stærk Udvikling af Brystbenets Forlængelser bagtil. Længdemaalene vil derfor være et problematisk Udtryk for Brystbenets absolutte Størrelse. Det bedste Maal vilde selvfølgelig være et Flademaal, da det, man maaler, faktisk er en Plade, men Brystbenets uregelmæssige Facon byder paa praktiske Vanskeligheder for en saadan Maaling. Længden af Brystbenets Køl eller Brystbenets Breddemidtpaa giver utvivlsomt et meget bedre Udtryk for Brystbenets Størrelse, og da Brystbenets Breddemidtpaa giver et Maal, der synes bestandig at staa i Forhold til Brystbenets absolutte Størrelse, idet et lille og et stort Brystben altid har et henholdsvis lille og stort Breddemaal, er dette Maal valgt som det bedste. Mellemfodens Længde er taget med Passer langs Forkanten. Tærne er maalt til Kløernes Spids.

En gammel Knobsvane fra Greve Strand $\frac{2}{5}$ viser ualmindelig smaa Maal. Da jeg paa Afstand saa den ligge paa Stranden, troede jeg straks, at det var en Pibesvane, men denne Art blev under hele Perioden slet ikke iagttaget, hverken levende eller død.

Ved Undersøgelse af Hansvaner har jeg iagttaget, at der er Forskel paa Testiklernes Facon hos Knob- og Sangsvaner. Hos Knobsvanen er Testiklerne noget tenformet tilspidset i

begge Ender, mens de hos Sangsvanen er mere jævnt afrundede i begge Ender. Hos begge Arter er venstre Testikel, som hos saa mange andre Fugle, bestandig større end højre.

Ved Museumsinspektør HØRRINGS Velvilje er Zoologisk Museums Samling af Svaneskeletter stillet til min Raadighed, og det samme gælder Konservator MØHL-HANSENS Samling af Svanekranier, ialt 22 Stykker døde af Sult og Kulde, indsamlet i Begyndelsen af 1940. Jeg er begge de Herrer Tak skyldig. Materialet blev derved stærkt udvidet, og kunde derfor danne Grundlag for en Undersøgelse over Størrelsesforholdet mellem gamle og unge Fugle og mellem ♂♂ og ♀♀. En saadan Undersøgelse er foretaget af E. L. SCHIØLER (1925, p. 394 & p. 406) ved Maaling af Skind (Næbmaal, Vingemaal og Maal paa Fødder), men for Knopsvanens Vedkommende paa et ret lille Materiale. I det følgende skal forsøges en Undersøgelse over de foreliggende Skeletdele. I Tabel II er samtlige Maal for Skeletdelene i Zool. Mus. og hos MØHL-HANSEN angivet, idet der dog for Maalene paa Fødderne henvises til SCHIØLER.

Tabel II.

Knoglemaal af Svaner i Zoologisk Museums og MØHL-HANSEN's Samling.

	Kraniets Total længde m. Næbnegl u. Næbnegl	Kraniets Total længde m. Næbnegl u. Næbnegl	Næbbredde u. Næbkapsel	Næbbredde m. Næbkapsel	Overarms Længde	Bryshens Bredde
Cygnus cygnus:						
♂ ad. hvid Dragt (ov. 2 Aar gl.):						
Hesselø ²² / ₂ 1912	169		30,6		272	78
Thisted Omegn ¹⁵ / ₃ 1917	173,2		31		315	77
Smaalands havet ³⁰ / ₁ 1917	178		32		299	81,2
Limfjorden ¹⁹ / ₁₁ 1908					253	71,2
Sydsjælland ¹⁴ / ₂ 1916	182		31,8		288	85,5
Smaalands havet ²³ / ₁ 1917					290	81,5
Lundby, Sydsjælland ¹⁵ / ₁ 1916					283	76,7
Smaalands havet ²⁷ / ₁₁ 1916	179		33,1		294	83,7
Saltholm ²⁶ / ₁₀ 1916					283	78,1
Smaalands havet ¹⁰ / ₁ 1916	181		31,2		283	78,5
Rødovre ¹⁷ / ₂ 1920					279	76
Roskilde Fjord ¹² / ₂ 1940		171,4		31,8		
do. ²⁸ / ₂ 1940		172,8		34		
do. ³ / ₃ 1940		173,8		31,6		
♂ juv. graa Dragt:						
Halvrimmen ⁵ / ₂ 1917					304	85,7
Saxkøbing ¹⁵ / ₁ 1916					279	70,5

	Kraniet's Total længde m. Næbnegl	Næbbrædde u. Næbkapsel	Næbbrædde m. Næbkapsel	Overarms Længde	Brysthøens Bredde
♀♀ ad. hvid Dragt:					
Hesselø ²² / ₂ 1912				268	75
Smaalandsøhavet ²³ / ₁ 1918				266	74
Skovshoved ²⁹ / ₁ 1862	170	29,7		275	82,2
Als pr. Hadsund ²⁷ / ₁₂ 1906				251	81
Kalveboderne ¹⁴ / ₁ 1918				273	79
Snekkersten ¹ / ₁₂ 1915					76,6
Lundby ¹⁵ / ₁ 1916				257	78
Thisted ¹⁵ / ₃ 1915				265	72,1
Kalveboderne ²⁰ / ₁ 1920	175	29,7		278	79
Smaalandsøhavet ⁵ / ₂ 1916	176	31,3			73,8
Kalveboderne ²⁰ / ₁₂ 1918	177	28,7		276	77
♀♀ juv. graa Dragt:					
Roskilde Fjord ¹² / ₂ 1940			27,9		
København ²⁰ / ₁ 1915				256	74,2
Cygnus olor:					
♂♂ ad. over 2 Aar gl.:					
Hørsholm 1898				311	94
Øresund ²⁷ / ₁ 1916				320	88
Randers Febr. 1889					92
Saxkjøbing ¹⁵ / ₂ 1919				297	88,8
Fiskebæk ³⁰ / ₃ 1940	181		32,5		
Amager ²² / ₂ 1940	174,5		34,5		
Roskilde Fjord ¹² / ₂ 1940	180,5	33,5			
do. ¹² / ₂ 1940	177,2		36,4		
Danmark 192?	179,1	35,7			
♂♂ vix ad. i 2det Aar:					
Kalvebod Strand ⁹ / ₁₁ 1920				305	86,3
Humblebæk ⁵ / ₂ 1915				314	88
Roskilde Fjord ¹² / ₂ 1940	174,5		31,7		
♂♂ juv. i første Aar:					
Humblebæk ⁶ / ₃ 1915				291	89
Roskilde Fjord ¹² / ₂ 1940	173		30,5		
do. ¹² / ₂ 1940	177		31,7		
Stege ¹⁶ / ₂ 1940	172,4		31,6		
Kalvebod Strand 1940	178	33		308	91,4
♀♀ ad. (hvid Dragt) i 2det Aar eller over 2 Aar gl.:					
Saxkjøbing ⁵ / ₁ 1922					85,5
Nysted ¹⁶ / ₂ 1919				278	81
Øresund ²⁷ / ₁ 1916				278	88,5
Kjerteminde ³¹ / ₁₂ 1919	166	30,7			90
Amager ¹⁰ / ₃ 1940	170,5		32,5		
Roskilde Fjord ¹⁵ / ₂ 1940	168		30,4		
do. ²⁰ / ₁ 1939	163		30,3		
do. ¹⁵ / ₂ 1940	168,8		29,5		
do. ¹² / ₂ 1940	165		31,5		
Nykøbing F. ²⁶ / ₂ 1940	167,2				
Roskilde Fjord ¹² / ₂ 1940	171,6		32,3		
do. ¹² / ₂ 1940	172,8		33,4		
Køge ²⁴ / ₂ 1940	170,4		33,7		
♀♀ juv. i første Aar:					
Roskilde Fjord ¹⁷ / ₂ 1940	160,6		29,8		

Ved en Beregning af Maalene paa alt det foreliggende Materiale faas følgende Gennemsnits-, Maximums- og Minimumsmaal:

Cygnus cygnus:

Kraniets Totallængde uden Næbnegl:				
8 ♂♂ ad.	Gen.:	176,8	mm.	Max.: 182 mm. Min.: 169 mm.
5 ♀♀ ad.	"	174,6	"	" " 177 " " 170 "
Kraniets Totallængde med Næbnegl:				
4 ♂♂ ad.	"	173,5	"	" " 176 " " 171,4 "
2 ♀♀ juv.	"	167,2	"	" " 167,4 " " 167 "
Næbbredde uden Næbkapsel ¹⁾ :				
6 ♂♂ ad.	"	31,6	"	" " 33,1 " " 30,6 "
4 ♀♀ ad.	"	29,9	"	" " 31,3 " " 28,7 "
Næbbredde med Næbkapsel:				
4 ♂♂ ad.	"	32,7	"	" " 34 " " 31,6 "
2 ♀♀ juv.	"	29,6	"	" " 31,3 " " 27,9 "
Overarmsknoglens Længde:				
13 ♂♂ ad.	"	284,4	"	" " 315 " " 253 "
2 ♂♂ juv.	"	291,5	"	" " 304 " " 279 "
9 ♀♀ ad.	"	267,7	"	" " 278 " " 251 "
2 ♀♀ juv.	"	265	"	" " 274 " " 256 "
Brystbensbredde:				
13 ♂♂ ad.	"	78,7	"	" " 85,5 " " 71,1 "
2 ♂♂ juv.	"	78,1	"	" " 85,7 " " 70,5 "
11 ♀♀ ad.	"	77,1	"	" " 82,2 " " 72,1 "
2 ♀♀ juv.	"	73,9	"	" " 74,2 " " 73,6 "
Mellemfodens Længde:				
14 ♂♂ ad.	"	122,9	"	" " 130 " " 110 "
3 ♂♂ juv.	"	124	"	" " 126 " " 121 "
10 ♀♀ ad.	"	115	"	" " 132 " " 104 "
3 ♀♀ juv.	"	108,7	"	" " 112 " " 105 "
Mellemtaaens Længde:				
14 ♂♂ ad.	"	156,7	"	" " 166 " " 142 "
3 ♂♂ juv.	"	154	"	" " 162 " " 147 "
10 ♀♀ ad.	"	149,1	"	" " 159 " " 141 "
3 ♀♀ juv.	"	134,3	"	" " 141 " " 125 "
Ydertaaens Længde:				
14 ♂♂ ad.	"	149,6	"	" " 160 " " 134 "
3 ♂♂ juv.	"	148	"	" " 156 " " 142 "
10 ♀♀ ad.	"	143,3	"	" " 158 " " 133 "
3 ♀♀ juv.	"	129	"	" " 136 " " 119 "
Indertaaens Længde:				
14 ♂♂ ad.	"	126,6	"	" " 137 " " 115 "
3 ♂♂ juv.	"	123	"	" " 131 " " 117 "
10 ♀♀ ad.	"	121	"	" " 134 " " 107 "
3 ♀♀ juv.	"	110,3	"	" " 115 " " 105 "

¹⁾ Næbbredden er maalt udfor Næseborenes foreste Ende.

Cygnus olor:

Kraniets Totaltlængde uden Næbnegl:

1 ♂ juv. i første Aar 178 mm.

1 ♀ ad. i 2det Aar el. over 2 Aar gl. 166 "

Kraniets Totaltlængde med Næbnegl:

9 ♂♂ ad. over 2 Aar gl. Gen.: 178,7 mm. Max.: 184,2 mm. Min.: 174,5 mm.

3 ♂♂ vix ad. i 2det Aar " 173,7 " " 175 " " 171,5 "

7 ♂♂ juv. i første Aar " 173,4 " " 177 " " 167,5 "

11 ♀♀ ad. i 2det Aar el. " " " " " " " "

over 2 Aar gl. " 166,8 " " 172,8 " " 152 "

4 ♀♀ juv. i første Aar " 162,3 " " 166,5 " " 159 "

Næbbredde uden Næbkapsel:

2 ♂♂ ad. over 2 Aar gl. " 34,6 " " 35,7 " " 33,5 "

1 ♂ juv. i første Aar 33 mm.

1 ♀ ad. i 2det Aar el. " " " " " " " "

over 2 Aar gl. 30,7 "

Næbbredde med Næbkapsel:

6 ♂♂ ad. over 2 Aar gl. " 34,5 " " 36,4 " " 32,5 "

3 ♂♂ vix ad. i 2det Aar " 33,4 " " 34,3 " " 31,7 "

6 ♂♂ juv. i første Aar " 31,3 " " 32 " " 30,5 "

10 ♀♀ ad. i 2det Aar el. " " " " " " " "

over 2 Aar gl. " 31,9 " " 33,7 " " 29,5 "

4 ♀♀ juv. i første Aar " 30 " " 31,9 " " 28,3 "

Overarmsknoglens Længde:

6 ♂♂ ad. over 2 Aar gl. " 309,8 " " 320 " " 297 "

2 ♂♂ vix ad. i 2det Aar " 309,5 " " 314 " " 305 "

4 ♂♂ juv. i første Aar " 297,9 " " 308 " " 291 "

5 ♀♀ ad. i 2det Aar el. " " " " " " " "

over 2 Aar gl. " 273,4 " " 287 " " 244 "

Brystbensbredde:

7 ♂♂ ad. over 2 Aar gl. " 91,5 " " 94 " " 88 "

3 ♂♂ vix ad. i 2det Aar " 88,6 " " 91,5 " " 86,3 "

6 ♂♂ juv. i første Aar " 89,3 " " 94,4 " " 83,8 "

7 ♀♀ ad. i 2det Aar el. " " " " " " " "

over 2 Aar gl. " 84,2 " " 90 " " 76 "

1 ♀ juv. i første Aar 85,5 mm.

Mellemfodens Længde:

6 ♂♂ ad. over 2 Aar gl. " 114,3 " " 120 " " 109 "

4 ♂♂ vix ad. i 2det Aar " 112,2 " " 116 " " 107 "

7 ♂♂ juv. i første Aar " 107,3 " " 114 " " 101 "

8 ♀♀ ad. i 2det Aar el. " " " " " " " "

over 2 Aar gl. " 104,1 " " 113 " " 97 "

2 ♀♀ juv. i første Aar " 104 " " 105 " " 103 "

Mellemtaaens Længde:

6 ♂♂ ad. over 2 Aar gl. " 160,9 " " 175,5 " " 152 "

4 ♂♂ vix ad. i 2det Aar " 159 " " 166 " " 153 "

7 ♂♂ juv. i første Aar " 146,3 " " 160 " " 137 "

8 ♀♀ ad. i 2det Aar el. " " " " " " " "

over 2 Aar gl. " 144,3 " " 154 " " 131 "

2 ♀♀ juv. i første Aar " 141,5 " " 142 " " 141 "

Ydertaens Længde:

6 ♂♂ ad. over 2 Aar gl. " 154 " " 161 " " 148 "

4 ♂♂ vix ad. i 2det Aar " 154,2 " " 162 " " 151 "

7 ♂♂ juv. i første Aar " 142,7 " " 154,5 " " 135 "

8 ♀♀ ad. i 2det Aar el. " " " " " " " "

over 2 Aar gl. " 138,5 " " 147 " " 126 "

2 ♀♀ juv. i første Aar " 137 " " 138 " " 136 "

Indertaaens Længde:

6 ♂♂ ad. over 2 Aar gl.	"	129,5	"	"	138	"	"	124	"
4 ♂♂ vix ad. i 2det Aar	"	127	"	"	136	"	"	120	"
7 ♂♂ juv. i første Aar	"	117,2	"	"	129,5	"	"	110	"
8 ♀♀ ad. i 2det Aar el.									
over 2 Aar gl.	"	115,8	"	"	127	"	"	108	"
2 ♀♀ juv. i første Aar	"	115,3	"	"	115,5	"	"	115	"

Disse Gennemsnits-, Maximums- og Minimumsmaal illustrerer tydeligt, at det ikke er muligt at angive nogen absolut Størrelsesforskel paa ♂♂ og ♀♀, gamle og unge, idet Maximums- og Minimumsmaalene for de enkelte Grupper griber ind over hinanden, gennemsnitlig er ♂♂ større end ♀♀ og gamle Fugle større end unge, men en stor ♀ og en stor ung Fugl kan udmærket være større end henholdsvis en lille ♂ og en lille gammel Fugl.

Litteratur.

SCHIØLER, E. L. 1925: Danmarks Fugle, 1. — København 1925.

Bjergvipstjertens (*Motacilla cinerea cinerea* TUNST.) Forekomst i Sydslesvig.

Af JØRGEN JØRGENSEN.

Bjergvipstjerten (*Motacilla cinerea cinerea* Tunst.), som først efter Aar 1900 er indvandret til den jydsk Halvø og stærkt har bredt sig med talrige Ynglepladser i den sydlige Del, er efter de tre efter hinanden følgende strenge Vintre forsvundet fra Sydslesvig.

Denne smukke Fugl, som er typisk for de rindende og især plaskende Vande, kunde ikke bjerge Føden gennem de tre strenge Vintre, da alt var bundet under Kuldens Favntag.

Jeg traf den i Sydslesvig altid ynglende i Nærheden af rindende og helst plaskende Vand. Det kunde nøjes med at være et Springvand, som jeg oplevede det første Gang Sommeren 1928, idet et Par ynglede i Ventilatoraabningen ca. 2 m oppe i Muren paa Sommerrestaurationen „Waldmühle“ ved Slesvig. I dette Tilfælde laa Reden ca. 7 m fra et Springvand. Det var sikkert det stærkt plaskende Vand, som gennem flere